

نشر گل واژه

کار و تمرین

اجتماعی

چهارم ابتدایی

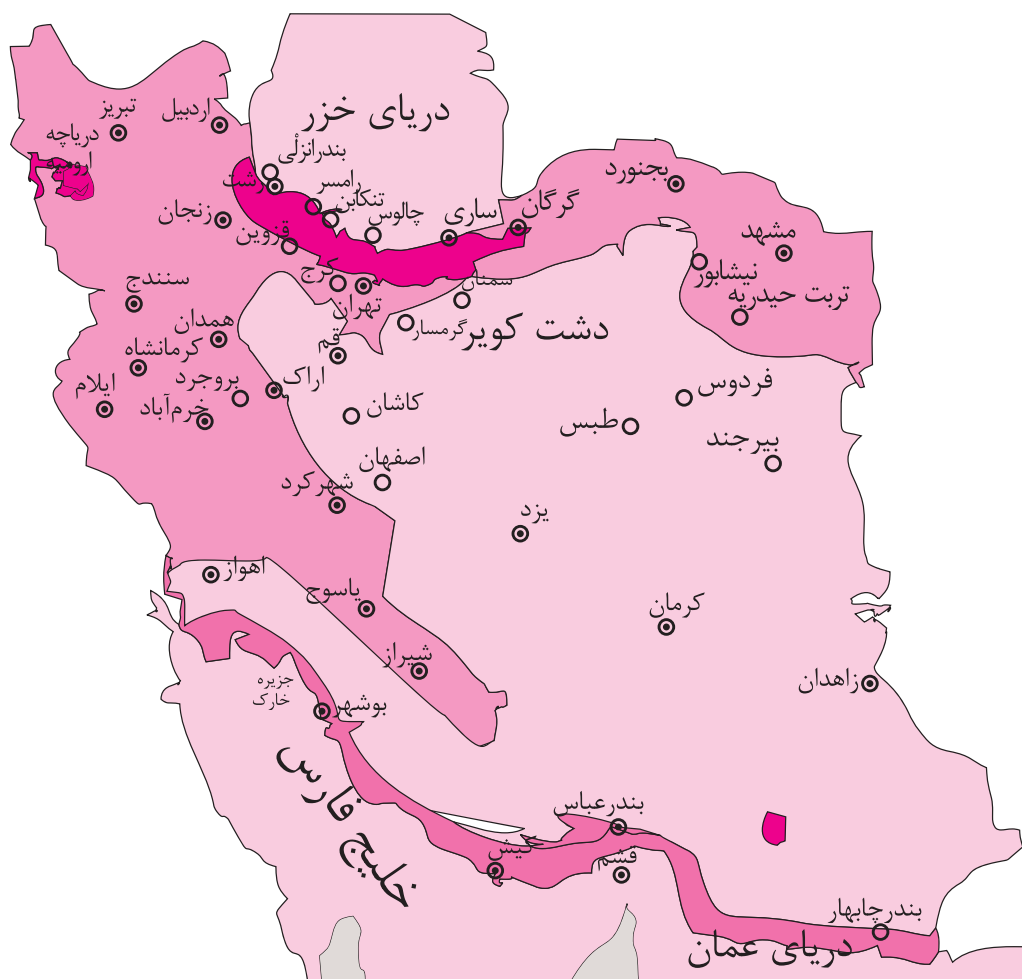
مؤلف: زهرا گیتی نژاد

۱۲ با توجه به نقشه و با استفاده از شهرهای کادر پایین، جدول را پر کن.

زاهدان - جزیره‌ی کیش - رشت - خرم‌آباد - گرگان - بیرجند -
بجنورد - آبادان - کرمانشاه - بندر چابهار - ارومیه - چالوس

معتدل و مرطوب خزری	معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی	گرم و خشک	گرم و شرجی سواحل جنوب

۱۳ شماره‌ی هر منطقه‌ی آب و هوایی را زیر گیاه مربوط به آن بنویس.

ناحیه‌ی معتدل خزری (۳)

شالیزار

.....

ناحیه‌ی معتدل کوهستانی (۲)

پسته‌ی وحشی

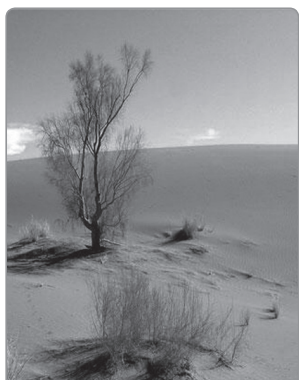
.....

ناحیه‌ی گرم و خشک (۱)

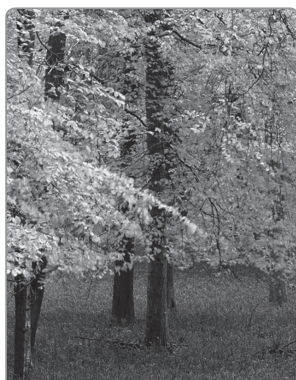
گز

.....

درختچه خاردار

.....

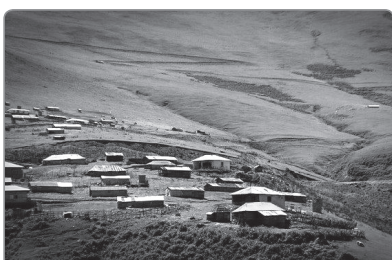
راش

.....

افرا

.....

مراتع سرسبز

.....

جنگل بلوط

.....

نخل

.....

۱۴ در یک کار گروهی اعضای گروه درباره‌ی شتر اطلاعاتی جمع‌آوری کرده‌اند:

۱۷۰ تا ۲۰۰ کیلوگرم بار را با
سرعت ۴ تا ۵ کیلومتر در ساعت
حمل می‌کند.

شتر نشخوار کننده است.

از پشم آن در تولید خیمه (چادر)
پتو، فرش، لباس و طناب استفاده
می کنند.

می‌تواند تا ۷ روز بدون آب و غذا زندگی کند.

با توجّه به مطالب کتاب، چه اطلاعات دیگری درباره‌ی شتر داری؟ آن‌ها را بنویس.

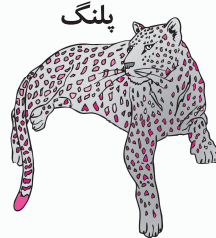
۱۵ نام جانور هر ناحیه ی آب و هوایی را در جای خود در جدول بگذار.

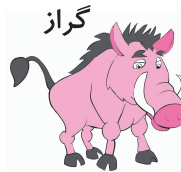
قورباغه

مار

یلنگ

گراز

خرس

عقرب

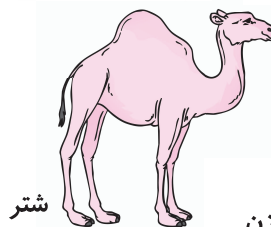
روپاه

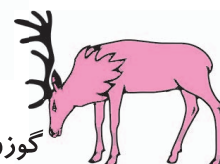
بیز

لاک پشت

شتر

گوزن

[illegible]

۱۶ دانش‌آموزان مدرسه‌ی مینا برای اردو به طبیعت رفتند. آن‌ها تصمیم گرفتند کارهایی را انجام دهند تا به محیط آسیب نرسد. شما هم یک نمونه بنویس.

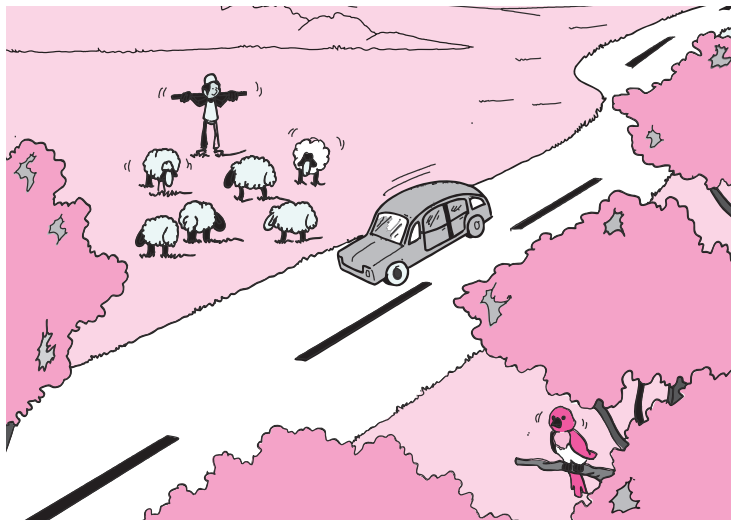
۱. شاخه‌های درختان را نشکنند.

۲. زباله‌های خود را در کیسه بریزند و هر کجا سطل زباله دیدند در آن بیندازند.

۳. مراقب لانه‌ی حیوانات باشند که آسیبی نبیند.

۴.

۱۷ این تابلوها را در جای مناسب تصویر، قرار بده.

۱۸ ترنج از پدرش پرسید:

چرا خاموش نکردن آتش در جنگل کار نامناسبی است؟

شما هم می‌توانید پاسخ ترنج را بدهید؟ پاسخ را بنویسید.

۱۹ با گذاشتن علامت ✓ جدول را کامل کن.

ناحیه‌ی کوهستانی	ناحیه‌ی گرم و خشک	ناحیه‌ی خزری	ویژگی گیاهان
			دامنه‌های کوه‌ها مراتع سرسبز دارد.
			جنگل‌های انبوه و چمنزارهای سرسبز دارد.
			درختچه‌های خاردار دارد.

۲۰ فعالیت زیر را روی نقشه انجام دهید:

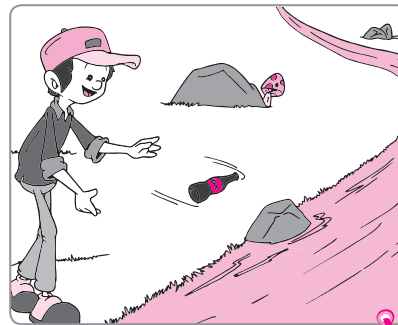
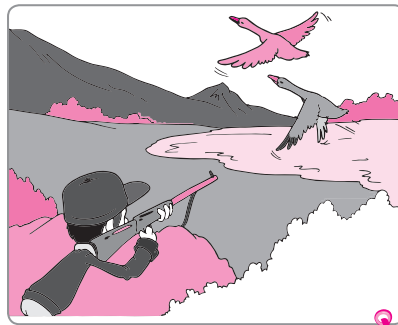
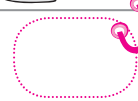
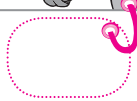
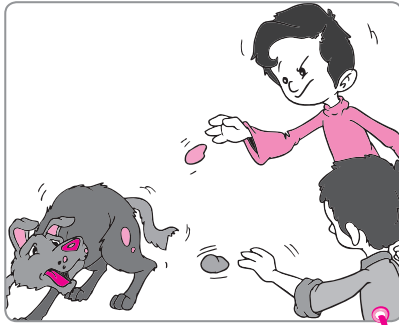
الف. نام دریاها را بنویس و آن‌ها را با مداد آبی رنگ کن.

ب. چهار ناحیه‌ی آب و هوایی را رنگ آمیزی کن.

پ. در هر ناحیه یک شهر را روی نقشه نشان بده.

۲۱ هر موردی را که به محیط زیست آسیب می‌زند، با علامت (X) نشان بده و هر مورد را که باعث حفظ محیط زیست می‌شود، با علامت (✓) مشخص کن.

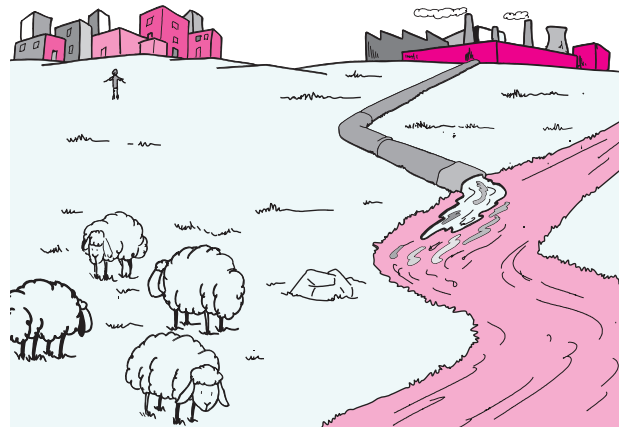
۲۲ این کارخانه در نزدیکی یک روستا قرار دارد، به تازگی تعداد زیادی از ماهی‌های رودخانه از بین رفته‌اند! می‌توانید علت آن را بنویسید؟ از بین رفتن ماهی‌ها بر زندگی دیگر جانوران چه تأثیری می‌گذارد؟ یک پیشنهاد برای حل این مشکل بنویسید.

.....

.....

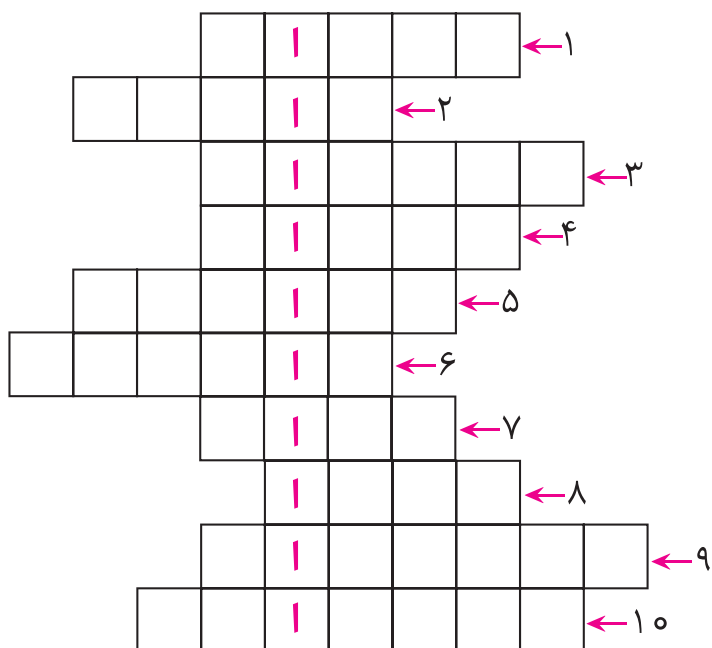
.....

.....

۲۳ با توجه به حروف مشترک «ا» جدول زیر را کامل کن.

۱. دشت‌ها زمین‌های صاف و هستند.
۲. رشته‌کوهی که در مغرب و جنوب غربی ایران است.
۳. از پیوستن آن‌ها به یک‌دیگر رود تشکیل می‌شود.
۴. عضوی در شتر که آب و غذا را ذخیره می‌کند.
۵. قلّه‌ی رشته‌کوه البرز
۶. پرنده‌ای که در جنگل‌های ناحیه‌ی معتدل خزری زندگی می‌کند.
۷. جلگه‌ای در شمال غربی ایران
۸. در جنگل‌های ناحیه‌ی خزری انبوهی از این درخت است.
۹. پهناورترین جلگه‌ی ایران است.
۱۰. زمین‌های پای کوه را می‌گویند.

نام فعالیت: ایران زیباک من

زمان: ۳۰ دقیقه

وسایل لازم:

۳۰ کارت که روی هر کدام یکی از پدیده‌های طبیعی ایران نوشته شده است.
رشته کوه البرز ۱۲ عدد - رشته کوه زاگرس ۱۲ عدد - خلیج فارس - دریای عمان - دریای خزر - دشت کویر - دشت لوت - جلگه‌ی خوزستان (تعداد کارت‌ها با توجه به تعداد دانش‌آموزان کلاس می‌تواند کم یا زیاد شود).

اهداف:

شناسایی پدیده‌های طبیعی ایران - پرورش توانایی اظهار نظر در برابر جمع

روش اجرا:

این فعالیت در حیاط مدرسه انجام می‌گیرد.
معلم نقشه‌ی ایران را در حیاط مدرسه با گچ رسم می‌کند.
دانش‌آموزان دور نقشه‌ی ایران می‌ایستند، معلم به هر کدام یک کارت می‌دهد و از دانش‌آموزان می‌خواهد روی نقشه در محل خود بایستند.
دانش‌آموزانی که در محل رشته کوه البرز و زاگرس هستند دست‌های خود را با یک‌دیگر گرفته و رو به بالا نگه دارند مانند کوه.
از دانش‌آموزان خواسته شود ویژگی محل خود را معرفی کنند.
دانش‌آموزانی که در گروه رشته کوه البرز و زاگرس هستند، برای معرفی هر کدام یک نماینده انتخاب کنند.
در پایان: دوباره دور نقشه‌ی ایران بایستند، سرود ملی ایران را بخوانند، سپس به سؤالات معلم پاسخ دهند.

سؤالات:

۱. ایران چند ناحیه‌ی آب و هوایی دارد؟
۲. در هر ناحیه‌ی آب و هوایی چه گیاهانی وجود دارد؟
۳. در هر ناحیه‌ی آب و هوایی چه جانورانی زندگی می‌کنند؟
۴. شما دانش‌آموزان وقتی به سفر می‌روید چه کارهایی انجام می‌دهید تا به محیط زیست آسیبی نرسند؟

خودم را ارزیابی می‌کنم

۱ به پستی و بلندی‌های زمین چه می‌گویند؟

☐ الف. کوهپایه ☐ ب. قله ☐ پ. رشته کوه ☐ ت. ناهمواری

۲ شن و ماسه و گل و لای که رودها به همراه خود می‌برند است.

☐ الف. آبرفت ☐ ب. جلگه ☐ پ. دشت ☐ ت. جویبار

۳ این حیوان به گونه‌ای آفریده شده که تحمل گرمای شدید و کمبود آب و غذا را دارد.

☐ الف. خرس ☐ ب. مار ☐ پ. شتر ☐ ت. دارکوب

۴ پهناورترین جلگه‌ی ایران است.

☐ الف. مغان ☐ ب. گرگان ☐ پ. خوزستان ☐ ت. گیلان

۵ جاهای خالی را با کلمه‌ی مناسب پر کن.

۱. میزان بارش را با ظرف‌های شده اندازه‌گیری می‌کنند.

۲. در روی نقشه کوه‌ها با رنگ نشان داده می‌شوند.

۳. در ناحیه‌ی گرما و سرمای‌هی شدید وجود ندارد.

۴. به کوه‌هایی که مانند زنجیر به یک‌دیگر متصل باشند می‌گویند.

۶ با علامت ✓ نشان بده.

به دماسنج‌ها نگاه کن، کدام یک درجه‌ی هوا را در مورد شهر همدان نشان می‌دهد؟

تاریخ: ۱۵ دی ماه

۷ جمله‌های درست یا نادرست را با علامت X نشان بده.

۱. مهم‌ترین چیزهایی که آب و هوای یک مکان را نشان می‌دهد، دما و بارش در آن مکان است.

☐ درست ☐ نادرست

۲. وسعت ناحیه‌ی خزری بسیار زیاد است.

☐ درست ☐ نادرست

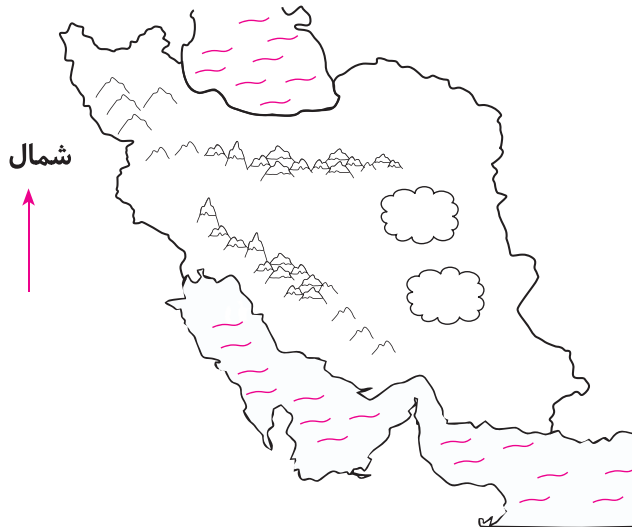
۳. دامنه‌ی کوه‌های زاگرس از جنگل‌های انبوه بلوط، تشکیل شده است.

☐ درست ☐ نادرست

۴. در شهر یزد در بیشتر ماه‌های سال هوا گرم است و باران زیاد می‌بارد.

☐ درست ☐ نادرست

۸ هر یک از مکان‌های زیر را روی نقشه در محلّ خود بنویس.

- دریای خزر
- رشته‌کوه البرز
- دشت کویر
- دشت لوت
- خلیج فارس

۹ کدام رفتار درست است؟ علامت (✓) بزن.

۱۰ برای سؤالات زیر پاسخ مناسب بنویس.

۱. شتر از مژده‌های بلند و پلک‌های خود چه استفاده‌ای می‌کند؟

.....

۲. محلّ زندگی شما در کدام ناحیه‌ی آب و هوایی قرار دارد؟

.....

۳. آبرفت چیست؟

.....

۴. چرا در کنار دشت‌های حاصل‌خیز، روستاها و شهرهای پرجمعیتی به وجود می‌آید؟

.....

خودم را ارزیابی می‌کنم

۵. چرا در قله‌های بلند کوه‌ها، گیاهان نمی‌رویند؟

۶. هر کدام از تصاویر مربوط به کدام ناحیه‌ی آب و هوایی ایران است؟

جنگل‌های انبوه افرا و راش

جنگل‌های وسیع بلوط و پسته‌ی کوهی

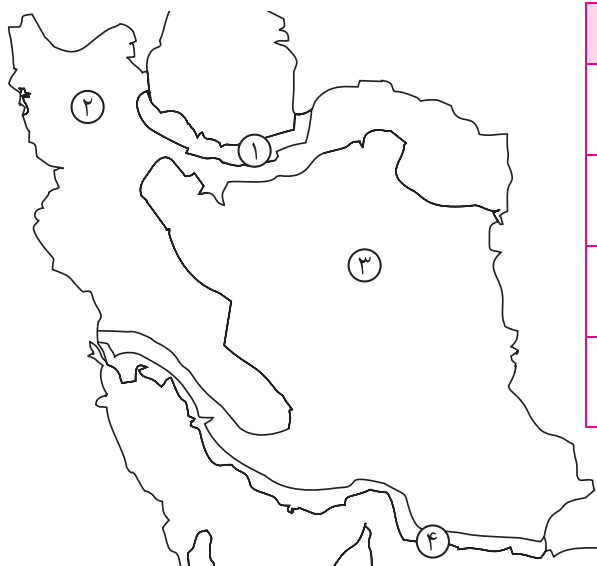
۷. فعالیت‌های انسان را که موجب از بین رفتن زیستگاه‌ها و لطمه به محیط زیست شده است، نام ببرید.
(۴ مورد)

۸. در زیستگاهی سنجاب دانه‌ی بلوط می‌خورد و سنجاب‌ها غذای عقاب‌اند، حالا اگر دانه‌ی بلوط از بین برود چه اتفاقی می‌افتد؟

۹. در روی نقشه‌ی ایران:

الف. شماره‌ها چه ناحیه‌ی آب و هوایی را نشان می‌دهند؟

ب. هر ناحیه، زیستگاه چه جانورانی است؟ در هر ناحیه نام یک جانور را بنویسید.

نام ناحیه آب و هوایی	نام جانور
.....	
.....	
.....	
.....	